

Verslag casus As Leiden Katwijk

SKB-project De meerwaarde van bodem

projectnr. 161556

revisie 03

7 februari 2008

Verslag casus As Leiden Katwijk

SKB-project De meerwaarde van bodem

projectnr. 161556
revisie 03
7 februari 2008

Consortium

René Joustra, provincie Zuid-Holland
Angélica van der Heijden, Oranjewoud
Dymph Schouten, Oranjewoud
Mariette Dullemond, Menkander Management Consult

datum vrijgave	beschrijving revisie 03	goedkeuring	vrijgave
7-2-08	Verslag fase A	D. Schouten	A. vd Heijden

	Inhoud	Blz.
1.	Inleiding	2
1.1	Context, betrokkenen en doel	2
1.2	Verloop en verslaglegging casus	3
2.	Beschrijving en invulling van de casus	4
2.1	Situatie	4
2.2	Doel Casus	4
2.3	Invulling Casus	5
3.	Interview vliegveld Valkenburg	6
3.1	Doel	6
3.2	Resultaat	6
	 Bijlagen	
1.	Agenda startoverleg	
2.	Verslag Interview René Joustra (Provincie Zuid-Holland)	

1. Inleiding

1.1 Context, betrokkenen en doel

Deze casus is onderdeel van het SKB-project 'De meerwaarde van bodem'. Het voor het voetlicht brengen van het belang van bodem' (zie projectplan van oktober 2006, SKB-nummer PP6314). In het voorliggende draaiboek is deze casus nader uitgewerkt: de acties zijn concreet benoemd en de deelnemers & rollen zijn precies aangegeven.

Vanuit het consortium werken de volgende personen aan deze casus:

Organisatie	Betrokken personen	Rol in het consortium
Oranjewoud	<ul style="list-style-type: none">• Angélica van der Heijden• Dymph Schouten• Mariëtte Dullemond (Menkander Management Consult)	<ul style="list-style-type: none">• projectleider & expert bodembeleid & procesadviseur• techniekaanbieder bodembeleid & procesbegeleider• deskundige (marketing)communicatie en kennismanagement
provincie Zuid-Holland	<ul style="list-style-type: none">• René Joustra• Dirk van der Eijk	<ul style="list-style-type: none">• eindgebruiker• eindgebruiker andere casus ZH

Het doel is om ervaring op te doen met:

- het formuleren van de meerwaarde van de bodem (bodembodschap);
- het begrijpen van het speelveld van plan- en besluitvormingprocessen;
- het onderkennen van de belangen 'aan de andere kant van tafel';
- het uitdragen van de bodembodschap.

Het resultaat van 'de praktijk' is:

- voorbeelden van concrete bodembodschappen uit de casussen;
- voorbeelden van actorenanalyses (wat drijft de verschillende actoren);
- afhankelijk van de case een invulling van de rol van het bodembelang (is het toonbaar afgewogen?, wat zegt besluit of plan over bodem?);
- afhankelijk van de case een beweging in het speelveld (partijen), ondanks eventuele belemmeringen door bodemproblemen;
- ervaringen waar je tegenaan loopt in communicatie.

1.2 Verloop en verslaglegging casus

Dit SKB-project levert een bijdrage aan deze casus door het voorbereiden en het organiseren van twee bijeenkomsten van de publieke belanghebbenden (workshops). De bijeenkomsten worden door het consortium voorbereid en hebben als doel de partijen in beweging te brengen en op de hoogte brengen van de meerwaarde van bodem (bodem niet per definitie als een probleem zien maar als een kans). Hierin zal ondermeer met behulp van het verandermodel het groepsproces geleid worden, zodat alle publieke partijen hun mening en ideeën durven laten horen. Het is een opstapje naar het in stelling brengen van bestuurlijk vaandeldragers.

- Dit document is een doorlopend verslag van deze casus, waarin alle relevante informatie vastgelegd wordt.

Gedaan:	Resultaten verwerkt:
<ul style="list-style-type: none">• SKB-projectplan• Keuze casus	<ul style="list-style-type: none">• H1 en H2• H2,• H3 eerste opzet workshop 1
<ul style="list-style-type: none">• startoverleg, 03-04-2007	<ul style="list-style-type: none">• H2• bijlage 1 (agenda startoverleg)
<ul style="list-style-type: none">• interview, 09-11-2007	<ul style="list-style-type: none">• H3• bijlage 2 (verslag interview)
Nog te doen:	Planning:
<ul style="list-style-type: none">• werkatelier	maart / april 2008

2. Beschrijving en invulling van de casus

2.1 Situatie

Het gebied As Leiden Katwijk ligt in de regio Holland Rijn en omvat de kernen van Katwijk, Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Voorschoten en Zoeterwoude. Voor het gebied is een ruimtelijke visie opgesteld waarin grootschalige woningbouw en 150 ha. bedrijventerrein gerealiseerd wordt en een versterking van de infrastructuur en de groengebieden behaald wordt.

De ruimtelijke visie vertaalt zich naar de volgende deelprojecten:

- *Rijnlandroute* (verbinding A4 - A44)
- *Rijngouwlijn* (lighthouseverbinding tussen Gouda en Noordwijk)
- *Vliegveld Valkenburg* (herontwikkeling)
- *Knoop Leiden West* (ontwikkeling rondom kruising A44 met N206)
- *Oostflank Leiden* (ontwikkeling strook tussen A4 en Rijn-Schiekanaal)
- *Leiden Centraal / Stedenbaan* (uitbreiding met o.a. wonen en horeca / entertainment)

De provincie en de regio hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de in de ruimtelijke visie uitgewerkte opgave.

De provincie Zuid-Holland heeft de intentie om de kwaliteit van de bodem en met name de mogelijkheden (kansen) en beperkingen die de bodem kan hebben zo goed mogelijk te betrekken bij de ruimtelijke ontwikkelingen (zowel bij planvorming als uitvoering). De inzet is om het milieu en daarmee ook de bodem vanaf de planvorming in het proces te betrekken.

Voor de As Leiden Katwijk specifiek hecht de afdeling bodem van de provincie groot belang aan het laten meeliften van de bodemsaneringsoperatie met de dynamiek binnen het gebied en het proberen in te passen van de sanering van voormalige stortplaatsen in de herontwikkeling.

Voor de herontwikkeling van het Vliegveld Valkenburg zijn in een workshop met de afdelingen bodemsanering, groen en nazorg van de provincie en Bodem+ en MMG verbanden gelegd met de werkvoorraad bodemsanering en de 4 andere prioritaire thema's van de bodemvisie (bodemdaling, verzilting, draagkracht en ondergronds ruimtegebruik).

De provincie Zuid-Holland heeft de voorkeur het project Vliegveld Valkenburg als case te behandelen binnen dit project. Deze locatie heeft een duidelijk milieubelang. Het aanhaakpunt, waarbij vanuit bodem inbreng mogelijk is, is hier een partiele streekplanherziening.

2.2 Doel Casus

Het doel van de casus is het onderbrengen van de lagenbenadering binnen het deelproject 'Vliegveld Valkenburg' van de As Leiden Katwijk. Daarnaast wil de provincie dat de casus uitmondt in een intern handelingskader dat bij meerdere gebiedsprojecten kan worden toegepast.

2.3 Invulling Casus

De casus richt zich op:

- het formuleren en inpassen van de bodemboodschap binnen de milieuboodschap van de Directie Groen, Water en Milieu.
- het waarborgen / laten landen van de bodemboodschap in de ruimtelijk dynamiek met externe belanghebbenden.

Aangezien de As Leiden Katwijk is aangewezen in het College Werkprogramma van de provincie als één van de speerpuntprojecten voor een integrale aanpak van milieuthema's, was de provincie bij dit project al actief met het brengen van de bodemboodschap naar andere afdelingen binnen de provincie. In een workshop met de afdelingen bodemsanering, groen en nazorg van de provincie en Bodem+ en MMG is reeds een begin gemaakt met het opzetten van een bodemboodschap.

De ontwikkelingen rondom de partiële Streekplanherziening vorderden na het startoverleg van dit project zo snel dat het organiseren van workshop(s) om het belang van bodem ook te laten landen bij externe belanghebbenden zou betekenen dat bodem 'te laat' zou komen. In gezamenlijkheid met de provincie is gekozen om deze case achteraf te beschouwen door middel van een Interview.

In het startoverleg is besproken dat de case de volgende praktijkervaring zou moeten opleveren:

- het begrijpen van het speelveld van plan- en besluitvormingsprocessen;
- ervaring opdoen met het laten landen van de bodemboodschap in de ruimtelijke dynamiek met externe partijen.

Door het achteraf beschouwen is in deze case door de provincie Zuid-Holland geen van bovenstaande ervaringen opgedaan. De contactpersoon van deze casus (René Joustra) is daarom nadrukkelijk betrokken bij de andere casus van de provincie: De Hoeksche Waard. Hierin is wel middels workshops zowel intern als extern ervaring opgedaan met het laten landen van de bodemboodschap. Ook is René Joustra betrokken bij een intermezzo Hoeksche Waard waarin veel aandacht is besteed aan het speelveld van plan- en besluitvormingsprocessen en de rollen en belangen van externe betrokkenen.

3. Interview vliegveld Valkenburg

De complete uitwerking van het interview Vliegveld Valkenburg is opgenomen in bijlage 2. In dit hoofdstuk is een samenvatting opgenomen.

3.1 Doel

In het interview met René Joustra van de provincie Zuid-Holland is geëvalueerd hoe de provincie de bodem in de planvorming rondom het vliegveld Valkenburg heeft ingebracht.

Het doel van het interview is:

- Evalueren op welke manier de bodemboodschap voor het voetlicht is gebracht (voorbereiding, ondernomen acties, wie zijn betrokken);
- Evalueren van leerpunten (wat ging goed, wat ging minder goed) en tips voor vervolgprojecten.

3.2 Resultaat

Bodemboodschap voor het voetlicht brengen

De As Leiden Katwijk is aangewezen in het College Werkprogramma van de provincie als één van de speerpuntprojecten voor een integrale aanpak van milieuthema's. Voor deze speerpuntprojecten is een stuurgroep 'Strategische projecten' vanuit DGWM (Directie Groen, Water en Milieu) opgericht. Een product van deze stuurgroep is een projectboek met een overzicht van alle milieuthema's dieper project een rol spelen samengebracht in integrale kaarten. Bodem heeft in dit boek de kansen en beperkingen voor As Leiden Katwijk laten opnemen.

Daarnaast zijn in de stuurgroep ook de wensen vanuit bodem ingebracht en zijn de verbanden tussen de werkgebieden in beeld gebracht.

De opbrengst is dat in de partiële structuurvisie aantoonbaar rekening is gehouden met de bodem. Er is zelfs een percentage te realiseren WKO (Warmtekoede opslag) genoemd voor de herinrichting van het vliegveld Valkenburg.

Leerpunten en tips voor het vervolg

De provincie is tevreden over de wijze waarop het doel bereikt is. Het opzetten van een integrale werkgroep en het maken van het projectboek heeft goed gewerkt. Ook de onderlinge samenwerking en de bereidheid om compromissen te sluiten was goed. Tijdens het proces geeft René Joustra aan geleerd te hebben dat het belangrijk is je te verplaatsen in de belangen van anderen en te zien wat anderen bezighoudt (de wereld is groter dan die vanuit alleen bodemperspectief gezien). Ook is het, om je doel te bereiken nodig om voortdurend actief aangehaakt te blijven (de eigen aanwezigheid in netwerken is belangrijk).

René geeft de volgende verbeterpunten aan:

- Soms onvoldoende informatie over de thema's in de bodemvisie (basis niet altijd compleet);
- Inhoudelijke kennis over de verschillende thema's kan beter (lastige nieuwe materie), dan sta je sterker met je boodschap;
- Sommige kaarten waren niet helemaal goed;

- Intervisie met mensen van andere projecten waarin bodem participeert, kwam helaas niet tot stand;
- De analyse van de thema's die van belang waren vond van achter het bureau plaats; beter was geweest dit te doen met externe betrokkenen.

Blijven liggen is (nog) de vertaling naar de uitvoeringsfase:

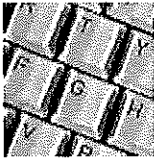
"Hoe zorg je dat de bodemsuccessen in de structuurvisie ook in de uitvoeringsfase een plek krijgen?"

Tot slot geeft René nog aan dat hij graag een handelingskader zou zien hoe om te gaan met de bodemthema's uit de bodemvisie.

Agenda voorbereiding case Hoeksche Waard en As Leiden Katwijk

vergadering	3 april 2007	
plaats / zaal	Provinciehuis Zuid-Holland	
tijd	9.30 - 12.00	
deelnemers	Dirk van der Eijk René Joustra Angélica van der Heljden Dymph Schouten	Provincie Zuid-Holland Provincie Zuid-Holland Oranjewoud Oranjewoud
kopie aan projectnr.	161556	

nr.	omschrijving agendapunt	ingediend door	bijlage
1	Opening		
2	Casus Hoeksche Waard <ul style="list-style-type: none"> a. maken van actorenanalyse en een procesanalyse b. terugblik (=nulmeting) <ul style="list-style-type: none"> - wat is er tot nu toe gecommuniceerd ? - wie waren daarbij betrokkenen ? - hoe is er gecommuniceerd ? - door wie is er gecommuniceerd ? c. analyse bodemboodschap <ul style="list-style-type: none"> - wat vertel je aan de betrokkenen ? - hoe doe je dat ? - wat triggert de partijen om in actie te komen - waar aansluiten op beleving en ambities d. opzet bodemboodschap maken 		zie format
3	Workshop 1 & 2 Hoeksche Waard <ul style="list-style-type: none"> a. doelen workshops benoemen b. benoemen deelnemers c. werkvormen / draaiboek opstellen d. rolverdeling tbv workshops e. ondersteuning Oranjewoud - provincie Zuid-Holland 		
4	Casus As Leiden Katwijk Zie agendapunten onder 2 en 3		
5	Planning		
6	Afspraken		
7	Afsluiting		

Memo

betreft interview René Joustra

Onderdeel A leerervaringen project De Meerwaard van Bodem

memor. 2007.12
 aan René Joustra (Provincie Zuid-Holland)
 Angélica van der Heijden (Oranjewoud)
 van Dymph Schouten (Oranjewoud), Mariëtte Dullemond (Menkander)
 datum 4 december 2007

1.	Bij welk project was u betrokken en wat was daarin uw rol?	<i>Project:</i> Herinrichting vliegveld Valkenburg in het gebied As Leiden Katwijk <i>Rol:</i> Adviseren vanuit bodembreed perspectief. Vooral actief in de verkenningsfase en later in de projectgroep.
	a. Wat was het doel van het project? Schets eventueel in het kort de context.	<i>Doel:</i> Bodem inbrengen in de plan / ontwerpfase van de herinrichting van het voormalige vliegveld <i>Context:</i> De As Leiden Katwijk is aangewezen in het College Werkprogramma als één van de speerpuntprojecten voor een integrale aanpak van milieuthema's.
	b. Welke bodemthema's waren relevant? Hadden sommige bodemthema's meer prioriteit dan andere?	Bodemverontreiniging, bodemdaling, verzilting, archeologische waarden en ondergronds ruimtegebruik. (En blindgangers..!)
2.	Op welke manier heeft u geprobeerd de bodemboodschap over te brengen en/of het belang van bodem in het project te laten meewegen?	
	a. Hoe heeft u een en ander voorbereid?	De voorbereiding gebeurde in een stuurgroep 'Strategische projecten' vanuit DGWM (Directie Groen, Water en Milieu). De as Leiden-Katwijk is onderdeel van een projectboek waar de milieuthema's zijn opgenomen in geïntegreerde kaarten. Bodem heeft in dit boek ook de kansen en beperkingen voor dit gebied laten opnemen.
	b. Wat heeft u vervolgens gedaan en wie waren daarbij betrokken?	Vervolgens heeft René - als lid van de stuurgroep DGWM die voor dit project in het leven was geroepen - de wensen vanuit

		bodem ingebracht (verlanglijstje). Ook zijn de verbanden tussen de werkvelden in beeld gebracht (waar versterken de gebieden elkaar).
3.	Heeft u uw doel bereikt? Of, anders gezegd: is het u gelukt om 'bodem' een volwaardige plaats in het plan of besluit te geven?	Dit is het eerste provinciale project dat op deze schaal zo is opgepakt (integraal). De opbrengst is dat in de partiële structuurvisie aantoonbaar rekening is gehouden met de bodem. Er is zelfs een percentage te realiseren WKO (Warmtekoede opslag) genoemd voor de herinrichting van het vliegveld Valkenburg.
	a. Waarover bent u tevreden en waarom?	(Zeer) tevreden over het inbrengen van bodem binnen de DGWM stuurgroep en de opbrengst. Idem over <i>de wijze waarop</i> het doel is bereikt (onderlinge samenwerking, bereidheid om compromissen te sluiten).
	b. Waarover bent u minder tevreden en waarom?	Minder tevreden op de volgende punten (verbeterpunten): <ul style="list-style-type: none"> - Soms onvoldoende informatie over de thema's in de bodemvisie (basis niet altijd compleet); - Inhoudelijke kennis over de verschillende thema's kan beter (lastige nieuwe materie), dan sta je sterker met je boodschap; - Sommige kaarten waren niet helemaal goed; - Intervisie met mensen van andere projecten waarin bodem participeert, kwam helaas niet tot stand; - De analyse van de thema's die van belang waren vond van achter het bureau plaats. René had dit liever breder willen toetsen zoals dit nu in de Hoeksche Waard is gedaan.
	c. Heeft u alle relevante bodemthema's voor het voetlicht kunnen brengen? (welke thema's wel of niet en waarom)	Door de inbreng in het projectboek is dit uiteindelijk geborgd in de partiele structuurvisie.
4.	Bent u valkuilen en/of belemmeringen tegengekomen op het gebied van:	
	a. De verschillende rollen en bijdragen van andere deelnemers aan het plan- of besluitvormingsproces?	[De rol van de provincie bij de uitvoering is lastig – zie ook punt 7]

	b. De verschillende belangen en ambities van andere deelnemers aan het plan- of besluitvormingsproces?	Nee, de valkuilen zijn omzeild – hier was juist veel oog voor – zie ook punt 3a].
	c. De samenwerking met andere deelnemers	Zie vraag 3: De inhoudelijke kennis over de verschillende thema's kan beter, zodat richting anderen het belang beter te 'verdedigen' is.
	d. De onderlinge communicatie	Zie vraag 3: Intervisie van de bodemmedewerkers in de verschillende projecten gemist.
5.	Zou u willen aangeven wat u heeft geleerd van de (door u hierboven genoemde) valkuilen en/of belemmeringen? Wat zou u doen om ze bij een volgend project te voorkomen of te omzeilen?	Geleerd om je te verplaatsen in de belangen van anderen en te zien wat anderen bezighoudt (de wereld is groter dan die vanuit alleen bodemperspectief gezien). Het is nodig om voortdurend actief aangehaakt te blijven om te borgen dat er iets met de bodemboodschap wordt gedaan (de eigen aanwezigheid in netwerken is belangrijk).
6.	Hoe zou u een volgende keer proberen de bodemboodschap voor het voetlicht te brengen? Denk bijvoorbeeld aan: de voorbereiding, het betrekken van personen/partijen, werkvormen, verslaglegging, (schriftelijke en mondelinge) communicatie, woordkeuze en taalgebruik?	Voor een volgende keer: Integrale werkgroep opzetten (verbinden bodem aan andere beleidsvelden); Analyse van de thema's die van belang zijn niet alleen doen maar in samenwerking met de buitenwereld (actoren betrekken bijvoorbeeld in workshop); Complete informatiebasis leggen.
7.	Zijn er specifieke problemen blijven liggen, waarvoor u tijdens het project/proces geen oplossing heeft kunnen vinden en waarvoor u adviezen en tips van anderen kunt gebruiken?	Blijven liggen is (nog) de vertaling naar de uitvoeringsfase. Hoe zorg je dat de bodemsuccessen in de structuurvisie ook in de uitvoeringsfase een plek krijgen?
8.	Zijn er specifieke aspecten die tijdens het werkatelier aandacht moeten krijgen, of waarmee de deelnemers kunnen oefenen (bijvoorbeeld in de vorm van een rollenspel?)	Zie vraag 7: Hoe blijf je aangehaakt tot in de uitvoeringsfase? Hoe doe je vanuit de sector je verhaal?
9.	Ruimte voor toelichting [Tips]	René heeft nog een aantal tips voor anderen: - Actief blijven aanhaken; - Als bodem aanwezig zijn in netwerken; - Alert blijven op externe ontwikkelingen; (persberichten volgen om op de hoogte te blijven van relevante ruimtelijke ontwikkelingen waar de bodem voor het

		<p>voetlicht moet worden gebracht);</p> <ul style="list-style-type: none">- Bereid zijn om aspecten van meer kanten te belichten en rekening te houden met de belangen van anderen;- Een handelingskader opstellen hoe om te gaan met de bodemthema's.
--	--	---